մէջ ամուսնութեան բոլոր իրաւաբանական պայմանները և հետևանքները։

Ունգարիան կաթոլիկական երկիր է, ուր եկեղեցին բացառապէս կրօնական կէտից է նայում ամուսնութեան վրա, և ուր քաղաքական ամուսնութիւնը թոյլ է տրվում հոխառակ նրա (կաթոլիկ եկեղեցու) վարդապետութեան։ Ժամանակը անցնում է և տանում է իր հետ մէկը միւսի ետևից բոլոր այն աւանդութիւնները, հայեացքները և հիմնարկութիւնները, որոնք մի ժամանակ ունէին իրանց գործնական նշանակութիւնը և վերութիւնը։ Մեր ժամանակում քաղաքական ամուսնութեան գաղափարը փոխուց է արդէն որ գաղտնել է նորութիւն լինելուց։ Երբայում և ընդունվում է շատ երկիրներում, բոլորովին չը միանալով պետական և ընտանեկան հիմունքներին։

Քաղաքական ամուսնութիւնը պարտադրիչ է Ունգարիայում։ Նա կատարվում է, անկախ եկեղեցական ամուսնութիւնից, յայտնի ձևերով, որոնք անհրաժեշտ են պահի վաւերականութեան համար։ Գասիը քաղաքներում կատարվում է քաղաքապետների ձեռքով, գիւղերում —փոխ-գէշգապետների ձեռքով և սառնում է իրաւաբանական ակտի բոլոր զօրութիւնը, բացի այն դէպքերից, որոնք մանրամասնաբար յիշված են նախագծի մէջ։ Վիճելի դէպքերը քննվում են դատաստանական կարգով։ միայն ներքին գործերի մինիստրին է իրաւունք տուած յայտնի ատաստանների ազգականների մէջ թոյլ տալ պահներ իր հայացքի համեմատ և համապատասխան օրէնքի ոգուն։

Ամենից հետաքրքիր են նախագծի վճիռները ապահարզանի մասին։ Եթէ ամուսինները փոխադարձ համաձայնութեամբ ժամանակաւոր ապահարզան են ցանկանում, նրա այդ բանի մասին յայտնում են՝ մի քանիսները փոխ-գէշգապետին, միւսները — քաղաքապետին։ վերոյիշեալ պաշտօնական անձինք պարտաւոր են յիշեցնել երկու կողմերին և նրանց փոխադարձ խոստումները՝ տալ միասին, և գարձնել նրանց ուշադրութիւնը ապահարզանի վնասակար հետևանքների վրա։ Հաշտութեան այդպիսի փորձերը պէտք է կրկնվեն էլի երկու անգամ, իրաքանչիւր վեց շաբաթ անցնելուց յետոյ մի անգամ, և եթէ հաշտութիւն չը կայանայ, վերոյիշեալ պաշտօնական անձինք երկու կողմերին էս տալիս են գրաւոր վկայական այն բանի մասին, որ երեք անգամ փորձ փորձելով համոզել նրանց շարունակել իրանց ամուսնական կենակցութիւնը, նրանք այնու ամենայնիւ պնդում են ապահարզան ստանալու վրա։ Ապահարզան պահանջող կողմերը այդ վկայականը ներկայացնում են գատաւորին, որը իր կողմից նոյնպէս համոզում է նրանց համաձայնութեամբ կենակցել։ բայց եթէ երկու կողմերն էս գատաւորի առաջն էլ բերանացի կը յայտնեն, որ իրանց մէջ կատարեալ համաձայնութիւն է կայացած թէ ապահարզանի և թէ նոյնպէս կայքի և իրանց ապրուստի վերաբերութեամբ, եթէ նրանք. մանաւանդ, անչափահաս երեխաներ չունեն, այն ժամանակ գատաւորը անյապաղ հաստատում է պահանջած ապահարզանը։ Եթէ անչափահաս երեխաներ կան, ապահարզան տրվում է միայն այն ժամանակ, երբ երկու կողմերն էս կապացուցանեն, որ երեխաների ապրուստը ապահոված է նախապէս համաձայնութեամբ յայտնի խնամակալ իշխանութեան հետ։ Ամեն անգամ, երբ ժամանակաւորապէս բաժանվող ամուսինների մէջ կատարեալ համաձայնութիւն չէ կայացած այն բանի մասին, թէ ներանցից ո՞րի մոտ պէտք է մնան երեխաները, այս հարցը վճռում է գատարանը միաժամանակ ապահարզանի խնդրի հետ, օրէնքի մէջ ցոյց տուած կանոնների հիման վրա։

Այն ամուսինները, որոնք իրանց փոխադարձ ցանկութեամբ բաժանվել են, կարող են կրկին միանալ, յայտնելով այդ բանի մասին գատարանին, և եթէ ցանկանում են կրկին բաժանվել, պարտաւոր են ենթարկվել նոյն ձևերին, որոնց մէնք խօսեցինք։

Աւելի խիստ է կատարեալ ապահարզանը ամուսինների մէջ, որից յետոյ այլ ևս չէ կարելի նախկին ամուսնական յարաբերութիւններին վերադառնալ։ Ամուսիններից իրաքանչիւրը կարող է գատաստանով կատարեալ ապահարզան պահանջել միայն այն դէպքերում, երբ միւս կողմը կը քանդի ամուսնական հաւատարմութիւնը, երբ ամուսիններից մէկը միւսին կը թողնի և, գատաստանով յիշեցնելուց յետոյ, մէկ տարվայ ընթացքում չի վերադառնայ. երբ որ մէկ կողմը ապառնում է միւսի կեանքին և առողջութեանը և վատ է վարվում նրա հետ, և, վերջապէս, երբ մէկ կողմը հացնում է միւսին ամուսնական հաւատարմութեան խախտելուն, կամ սոխպում է նրան այդ բանը անել։ Կատարեալ ապահարզան կարելի է նոյնպէս, երբ կողմերից մէկը յայտնում է, որ անյապիսի փոխադարձ զգուանք է տիրում ամուսինների մէջ։ Բայց այս դէպքում գատաւորը պարտաւոր է ժամանակաւորապէս բաժանել նրանց, և այն ժամանակ միայն կարող է ամուսնական կապերը քանդել, երբ որ մի և նոյն յայտարարութիւնը մէկ տարուց յետոյ կը կրկնեն նրանք։

Այս բոլոր դէպքերում ապահարզան ստացած ամուսինները կարող են պատկվել, միայն ոչ թէ այն անձի հետ, որի հետ նրանք, գատաստանով ապացուցված, ամուսնական հաւատարմութիւնը խախտել են։

Այն հազուագիւտ դէպքերում, երբ վերջնականապէս ապահարզան ստացած ամուսինները կարող են ցանկանալ իրանց ամուսնական յարաբերութիւնների վերականգնումն, օրէնքը նայում է դրա վրա որպէս նոր պահ, և պահանջում է կատարել նորից քաղաքական բոլոր այն ձևերը, որոնք սահմանված են ամեն նոր պահների համար։

Նախագիծը թոյլ է տալիս նոյնպէս քաղաքական ամուսնութիւնը հրէաների և քրիստոնեաների մէջ։

Աչքի առաջ ունենալով ունգարական այդ նոր նախագծի բովանդակութիւնը, որի մասին այժմ խօսում են և Աւստրիայում, ոչ ոք, ի հարկէ, չէ փախնում այնտեղ ընտանիքի հաստատութեան և բարոյական հիմունքների համար հատարակութեան մէջ։ Նախագիծը ամուսնական կապերը դնում է այնպիսի ապահովութեան տակ, մինչև անգամ ծանր փախանքների մէջ, որոնք անմատչելի են գարձնում նրան, նա բացում է միայն մի փոքրիկ անկիւն, որի մէջ կարող են պատապարկել այն խշտաս մարդիկը, որոնք գառը փորձով հասկացել են, որ ամուսնութիւնը կարող է նրանց համար միայն յաւիտենական տանջանք լինել։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ամէնքից լրագիրներին հաղորդում են հետևեալ տեղեկութիւնները։ Ցունաստանը պատրաստակամութիւն է յայտնում գիջում անել Թիւրքիային, եթէ այս վերջինը կը համաձայնի միացնել Ցունաստանի հետ Կրիտ կղզին։ Բայց երբի Բ. Դուռը յիշեալ կղզու փոխարէն մեծ գիջումներ կը պահանջէ։ Այդ պատճառով խաղաղ համաձայնութիւնը Թիւրքիայի և Ցունաստանի մէջ շատ կասկածելի է։ Զարմանալի յայտները կամենում են պատերազմի առաջն առնել, բայց երկրի ազգաբնակութեան մեծամասնութիւնը պատերազմ է ցանկանում։ Շատերը հաւատացած են, որ յոյները անպատճառ կը յաղթեն թիւրքերին, թէպէտ այդպիսի համոզմունքները առանձին հաւանականութիւն չունեն։ Էպիրոսից և Թէսալիայից ստացված վերջին լուրերի համեմատ տեղական ազգաբնակութիւնը կոգնի յոյներին միայն այն դէպքում, երբ այս վերջինները կը յաղթեն թիւրքերին։ Ուրիշ կերպ յոյները պէտք է այս չը գնեն Թէսալիայի և Էպիրոսի մէջ բնակվող իրանց ցեղակիցների վրա։ Յոյների այդ ցեղակիցները մի քանի անաջող ապստամբութիւններից յետոյ շատ հանգիստ են, թէպէտ մի և նոյն ժամանակ չափազանց ցանկանում են ազատվել թիւրքաց իշխանութիւնից։ Այնու ամենայնիւ յոյները դրանց վրա մեծ յոյս են դրել։ Ցունական ժողովրդի ինքնախաբէութիւնը այն աստիճանի է հասել, որ նա յոյս է դրել կաթոլիկ ալբանցիների օգնութեան վրա։ Այսպիսով Ցունաստանը կրկնում է Սերբիայի և Չերնոգորիայի սխալները, որոնք նոյնպէս յոյս ունէին ալբանացիներին իրանց կողմը գարձնել։ Թէ մինչև որ աստիճան այդ կողմից մոլորված էր Չերնոգորիան, կարելի է եզրակացնել այն իրողութիւնից, որ այդ երկիրը, չը նայելով իր ազգաբնակութեանը, հազար ոսկի ընծայեց ալբանցի առաջնորդներից մէկին։ Աւելի խոհեմ յոյները կարծիք են յայտնում, որ պէտք է միայն սեփական ոյժերի վրա յոյս դնել։

Կրիտ կղզուց հաղորդում են Աթէնք, որ այդ կղզին Ցունաստանի հետ միացնելու լուրը ոգեորութեամբ ընդունվեցաւ բնակիչների կողմից։ Թէպէտ սեպական թիւրք փարչութիւնը չափազանց զգուշութեամբ է վարվում բնակիչների հետ, այնու ամենայնիւ մի քանի անկարգութիւններ տեղի են ունենում։ Նորերումս Նէօխորի քաղաքի մէջ արիւնահեղ կռիւ պատահեցաւ տեղացի յոյների և թիւրքաց զօրքերի մէջ, որովհետև առաջինները հրաժարվեցան նոր տուրքեր վճարել։ Ապստամբութիւնը պատրաստում գլխաւոր առաջնորդներին տեղական նահանգապետը բանտարկեց, բայց ժողովուրդը յարձակվեցաւ բանտի վրա և ազատեց նրանց։ Այդտեղ հանգստութիւնը վերականգնվեցաւ միայն այն ժամանակ, երբ քաղաքը նոր զօրքեր և ժանդարմներ ուղարկվեցան։ Խոսվում է այս անգամ թիւրքերը զործում էին զգուշութեամբ և աշխատում էին չը գրգռել ժողովրդին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Բիսմարքիզի առողջութիւնը փոքր ինչ լաւանում է։

—Ցունաստանը չէ համաձայնվում եւրոպական պետութիւններից որոշած սահմանական գծի ուղղութեան հետ։

—«Русск. Курьеръ» լրագրին հեռագրում են, որ Պուգաչովում կը հիմնվի մի չէխական համալսարան։

—Ասում են որ սուլթանը գէմից Եգիպտոսի խեդիվին, խնդրելով նրան օգնել Թիւրքիային իր զորքերով եթէ Թիւրքիան ստիպված կը լինի պատերազմել Ցունաստանի դէմ։

—«Züricher Ztg» լրագիրը բողոքում է Ցիւրիխում սոցիալիստական կոնգրէսի գումարելու արգելման դէմ։ Շվէյցարիան, ասում է թերթը, չը պէտք է եւրոպական միւս պետութիւնների համարին զոհի իր ներքին իրաւունքները, որոնք հաստատված են իր սահմանագրութեամբ։ Հանրապետական սկզբունքներին համեմատ, աւելացնում է Ցիւրիխի լրագիրը, Շվէյցարիայում բնակվող քաղաքական յանցաւորները չեն կարող յանձնված լինել այլ պետութիւններին։

—Բուլգարիայի Սոֆիա քաղաքում գտնված է Նիհիլիստական գաղտնի կազմութեան մի բաժին։

—Աւժիրիայից հաղորդում են որ ֆրանսիական զորքերի և Ջունիսի այլ և այլ ցեղերի մէջ պատահել են մի քանի ծանր կռիւներ։ Նոր ֆրանսիական զորքեր են կանչված Աւժիրիայից դէպի Ջունիսի սահմանները։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիայում ձեռնարկված Աստուածաշնչի վերաքննութիւնը մեր դարի գրականական աշխատանքների մէջ ամենանշանաւորներից մէկն է, որ սկսված է տասս տարի առաջ, իսկ այժմ կիսով չափ միայն վերջացրած է։ «Times» լրագրին Օկսֆորդեան և Կեմբրիջեան համալսարանների ապարանքներից հաղորդում են, որ վերաքննված նոր կտակարանի թարգմանութիւնը կը գուրս գայ մայիսի կէսին։ Այս սուրբ գրքերի նոր թարգմանութիւնը պատկանում է կենտրոնական հաստատված տասն և վեց գիտական երդայպետներին և եկեղեցու ու համալսարանների անդամներին։ Իրաքանչիւր դժուար խնդիր վճռում են նրանք ձայների բազմութեամբ։ Այս ձեռնարկութեան վրա գնացած բոլոր ծախսերը ընդունեցին իրանց վրա Օկսֆորդեան և Կեմբրիջեան համալսարանները։

* * *

Անգլիական «Blakwood» ամսագիրը մանրամասնաբար հաղորդում է այն բանի մասին, թէ ինչպէս էր աշխատում նորերումս վախճանված մատենագրուհի Ջորջ Էլիոտը։ «Նա ամենաբախտաւոր էր և ճիշտ գրողներից մէկն էր։ Նրա ձեռագիրները հիանալի կերպով էին գրված, բոլոր տառերը գեղեցիկ էին գուրս բերված, առանց ջնջված տեղերի և բծերի... Նա ոչ մէկ փառ, ոչ մէկ տպաւորութիւն չէր վերցնում ուրիշից, մինչև ինքը չը հեռացուցէր. այդ պատճառով. չը նայելով իր բազմաթիւ և գանազանակերպ օրինակներին և համեմատութիւններին, նրան շատ հազիւ էր պատահում իր գրուածքները ուղղել տրրորդութեան մէջ։» Շուտով կը գուրս գայ Ջորջ Էլիոտի կենսագրութիւնը. որ գրել է նրա երկրորդ ամուսինը—Կրաս։

* * *

Փարիզի «Variété» թատրոնում օրերումս հանանել անցքը պատահեց։ Ֆիկին ժիւդիկի փարիզցիների տրված մեկ բեմանը երգելու ժամանակ. երկրորդ կարգի մեկ լոժայից հրացան արձակվեցաւ։ Այդ բանը մեկ այնպիսի տարապ տարածեց բոլոր հասարակութեան վրա, որ շատերը սկսեցին փախչել, և գունդի մէջ ընդհանուր խռովութիւն ընկաւ։ Ֆիկին ժիւդիկ ուշաթափ ընկաւ ոտ. Դիւպիսի ձեռքերի վրա։ Յայտնվեցաւ, որ այդ խռովութեան պատճառը մեկ 17 տարեկան երիտասարդ էր, որ կամենում էր անձնասպանութիւն գործել։ Երիտասարդը հրաժարվեց որ և է բացատրութիւն տալուց պոլիցիականներին ասելով. «գուցէ ինձ չէր հասկանայ»։ Բարերաբաղդաբար նա թեթև վերք ստացաւ։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 մարտի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 96 ր. 75 կ., երկրորդ 93 ր. 37 կ., երրորդ 93 ր. 75 կ., չորրորդ 93 ր. 25 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 224 ր. երկրորդ 217 ր., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 92 ր. 50 կ., երկրորդ 92 ր. 50 կ., երրորդ 92 ր. 50 կ., ոսկի 7 ր. 95 կ.։ Թուաց 1 բուրլ Լոնդոնի վրա արժէ 24,71 պէնս, Ամստերդամի վրա 125 պէնս, ուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 211 մարկ, Փարիզի վրա 261 ֆրանկ 25 սանտիմ։ Բաւական տրամադրութիւնը հանգիստ է։

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՒԴՈՒ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ